

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Gotlands län

September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Näringslivsstrukturen på Gotland.....	5
<i>Näringslivet på Gotland</i>	5
Småföretagsbarometern – Gotland	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	11
<i>Omsättning</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	14
<i>Företagens prisförväntningar</i>	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
<i>Konjunkturrisiker</i>	17
<i>Politiska risker</i>	17
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	18

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget på Gotland

- Småföretagskonjunkturen på Gotland har ökat sedan 2016 års mätning. Då var Gotlands sammanlagda konjunkturindikator 69 men i år har länet ett nettotal på 77 och placerar sig något över riksgenomsnittet (netttotal 74).
- Sysselsättningstillväxten på Gotland minskade i fjolårets mätning. I år har sysselsättningstillväxten återhämtat sig och har ett nettotal på 11, jämfört med riksgenomsnittet på tio.
- Orderingången för länets småföretag har utvecklats mycket positivt sedan 2013, men under det senaste året har denna utveckling mattats av. Tillväxttakten i orderingången (netttotal 30) ligger nu strax under rikssnittet (netttotal 32). Sammantaget på Gotland är det 43 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 13 procent anger en vikande.
- Omsättningstillväxten på Gotland har ökat och ligger i årets mätning på nettotalet 36, jämfört med fjolårets 31. Förväntningarna inför det kommande året är mycket positiva och omsättningstillväxten antas öka för de gotländska företagen.
- Tillväxten i lönsamhet för företagen på Gotland har ökat kraftigt sedan fjolårets mätning. År 2016 upplevde omkring en tredjedel av företagen en ökad lönsamhet och nettotalet för Gotlands län var då 21. I årets mätning har andelen företag som haft förbättrad lönsamhet ökat till 43 procent, vilket ger länet ett nettotal på 31. Företagen ser en god prognos för lönsamhetstillväxt under de kommande 12 månaderna.
- Företagen på Gotland ser mer positivt på möjligheterna att växa framöver jämfört med riksgenomsnittet. 74 procent av företagen på Gotland ser goda expansionsmöjligheter, jämfört med riksgenomsnittet på 70 procent.
- Svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft är det enskilt största tillväxthindret för Gotlands småföretag, nästan var fjärde småföretagare uppger detta som främsta hinder. Svårigheter att finna lämplig arbetskraft ökade i förra årets mätning och ligger i år på samma. Problemen kring kompetensbrist och matchning är fortsatt ett problem på Gotland, men har åtminstone inte förvärrats.
- En försvagad inhemsk konjunktur är den största konjunkturrisken enligt 45 procent av länets småföretag. Därefter anses ränte- och valutakostnader, liksom löneökningar utgöra de största konjunkturriskerna.
- Den största politiska risken enligt 31 procent av företagen på Gotland är höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter. Även oförutsedda krav för ökade tillstånd och tillsyn samt ökade skattekostnader upplevs som betydande politiska risker.

Näringslivsstrukturen på Gotland

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat

Näringslivet på Gotland

Gotland har en stark företagarkultur. Den har bidragit till att länet under de senaste åren vid flera tillfällen placerat sig i topp i jämförelse med andra län. Ett förbättrat företagsklimat är också en prioriterad fråga för Gotlands län i samverkan med näringslivet.

Näringslivet på Gotland består av företag verksamma inom en rad olika verksamheter. De har en relativt stor andel offentlig sektor och en hög andel sysselsatta inom jordbruket kompletteras av en växande andel sysselsatta inom privata tjänster, ofta kopplade till den tilltagande besöksnäringen.

¹ SCB, AKU juli 2016

² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

Vid 2015 års mätning var konjunkturutvecklingen på Gotland en av de starkaste i landet. Under fjolåret var utvecklingen mindre positiv och i lägre takt än genomsnittet för riket. Nu har tillväxten återhämtat sig något och konjunkturutvecklingen mer positiv, med en konjunkturindikator över riksgenomsnittet.

Då Gotland är en ö utgör arbetsmarknaden och tillgången på kompetent arbetskraft en särskilt betydande utmaning. Den lokala näringslivspolitikerna måste verka för att få fler fortsatt nya företag att etablera sig i regionen, även generations- och ägarskifte i befintliga företag är viktigt för näringslivsdynamiken. Gotland och Visbys attraktivitet som bostadsort och arbetsmarknadsregion är i detta avseende avgörande och förutsätter ett brett samarbete med näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättnings-tillväxten på Gotland. Även om antalet sysselsatta också är relativt stort i den offentliga sektorn.

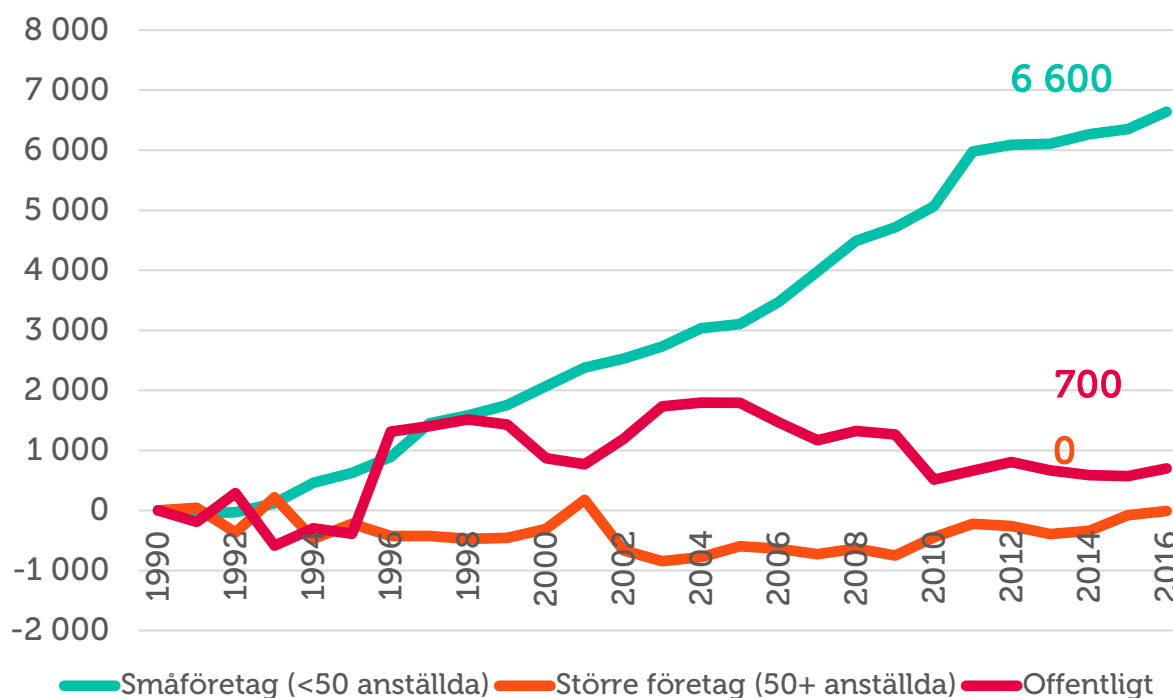

Jan-Olof Hagberg *Företagsrådgivare Swedbank, Gotland*

Enligt småföretagsbarometern upplever de gotländska företagarna att konjunkturen stärks. Såväl omsättning som sysselsättning och lönsamhet har förbättrats och där vi i samtliga fall ligger över riksgenomsnittet. Även framåt ser det bra ut där småföretagen på Gotland ser goda möjligheter att växa det kommande året.

I Swedbank har vi också tagit fram en ny företagsstrategi för små- och medelstora företag som syftar till att förenkla och förbättra våra kunderbjudanden. Vi vill bli det självklara valet av bank för landets företagare. På Swedbank kan vi bara understryka resultatet av småföretagarbarometern. Vi får många förfrågningar och propåer om finansiering, betalningslösningar och andra tjänster som är relaterade till en positiv konjunkturutveckling.

Figur 1 Tillväxt av jobb på Gotland sedan 1990 (källa: SCB)³

Småföretagsbarometern – Gotland

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

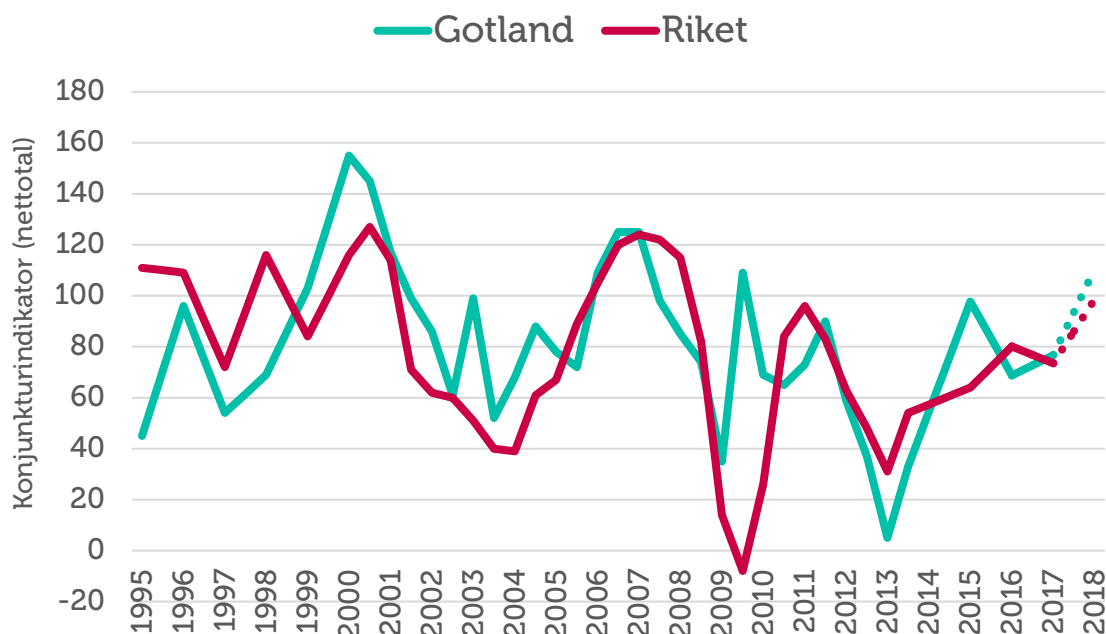
Utvecklingen inom sysselsättning, ordergång och omsättning hos Gotlands småföretag är vad vi kommer att redovisa för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen på Gotland. I 2016 års mätning var konjunkturindikatorn för Gotland 69, jämfört med rikets indikator på

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

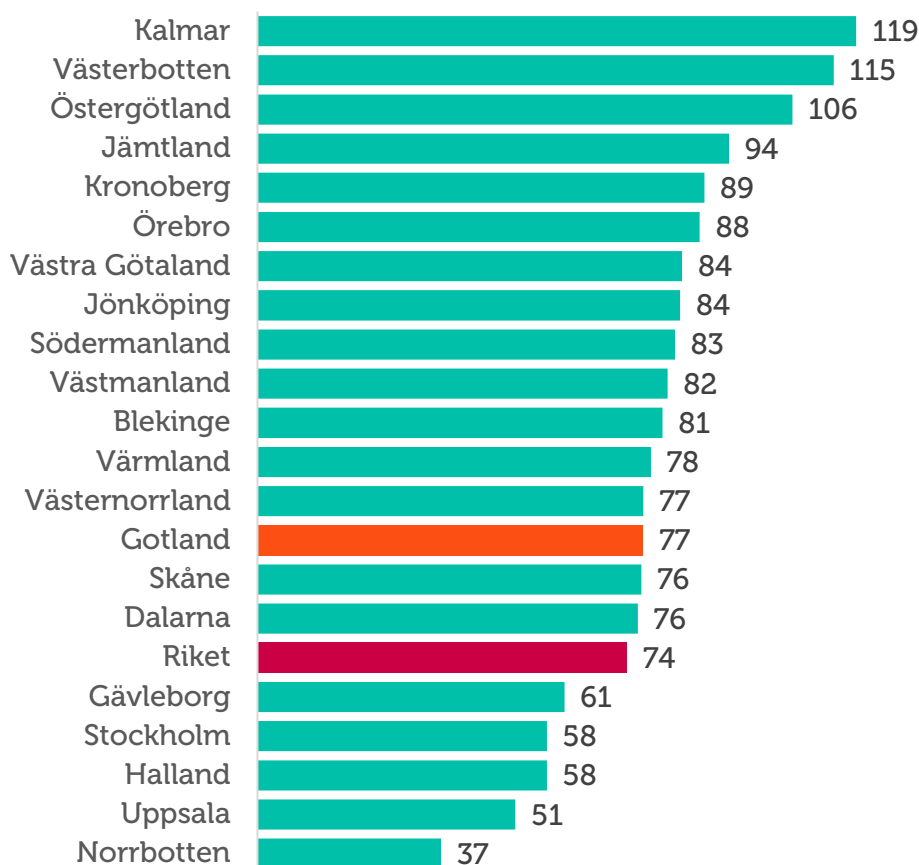
80. I årets mätning har den sammanvägda konjunkturindikatorn för Gotlands län ökat till 77 medan den har fallit för riket som helhet till 74.

Sammantaget kan det konstateras att konjunktoren för småföretagen på Gotland har utvecklats sig mycket väl sedan 2013. Avmattningen av denna positiva utveckling som vi såg i förra årets mätning har nu återhämtat sig. Det som verkligen blir avgörande är utvecklingen framöver. De gotländska företagen har en betydligt mer positiv bild av tillväxtmöjligheterna de kommande 12 månaderna än riket som helhet.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) på Gotland och riket 1995-2017

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2016

Emma Tonnes *Regionchef Företagarna Gotland*

Det känns bra efter förra årets dipp i mätningen att Gotland är på rätt spår igen. Det var många som inte kände igen sig i bilden som undersökningen målade upp förra året och vi tror att fler kommer att känna sig hemma i årets mätning.

Det som dock oroar och som vi också ofta möter i våra möten med medlemmar är rädslan för oförutsedda krav och ökade tillstånd och tillsyn. Detta är något som verkligen bör tas på allvar. Det i kombination med svårigheter att hitta rätt arbetskraft kan göra att den positiva trend vi ser nu skulle kunna mattas av.

Att de Gotländska företagens tillväxt ökat kraftigt sedan förra årets mätning är såklart mycket glädjande och att de dessutom ser mer positivt på möjligheterna att växa framöver jämfört med

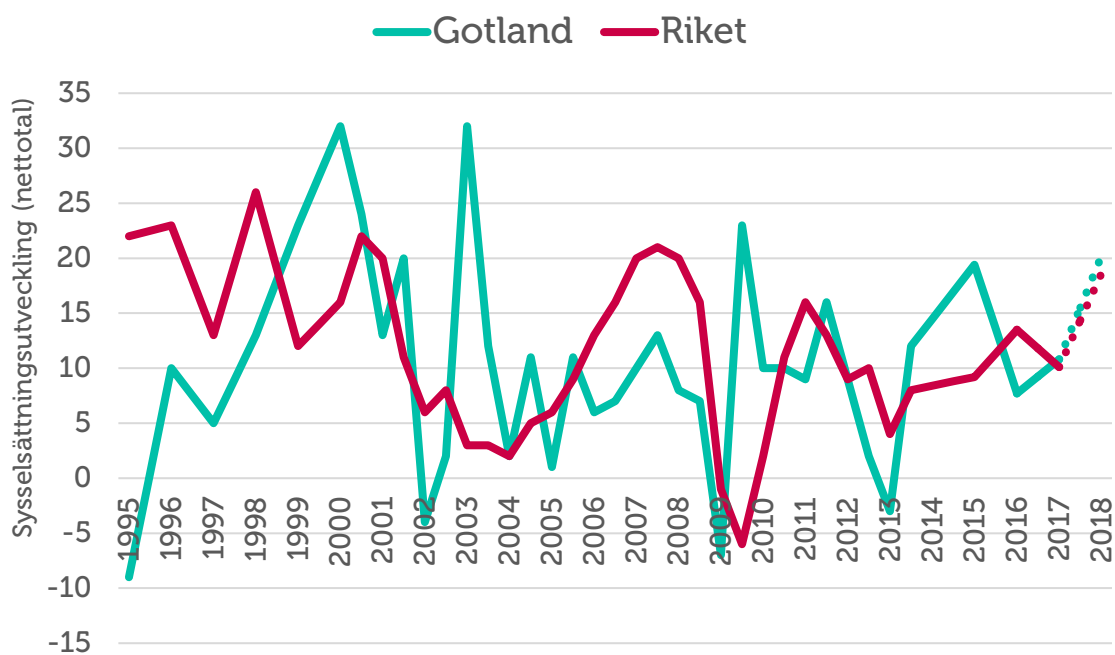
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sedan den kraftiga återhämtningen i sysselsättningstillväxten som påbörjades 2013 på Gotland minskade tillväxten kraftigt i fjolårets mätning från nettotalet 19 ned till åtta. I årets mätning ser vi en ökning av den positiva utvecklingen i sysselsättningen och Gotland med nettotalet 11 placerar sig precis över riksgenomsnittet. Prognosen för tolv månader framåt är att sysselsättningstillväxten ska fortsätta att öka, vilket är i linje med prognosen för riket som helhet vars prognos lägger sig strax under företagen på Gotlands förväntningar.

Totalt sett har 18 procent av småföretagarna i länet ökat sin personalstyrka medan sju procent uppger att de har dragit ned på personal. Sysselsättningsutvecklingen på Gotland har varit bättre än i riket som helhet, där sysselsättningstillväxten minskat.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) på Gotland och riket 1995-2017

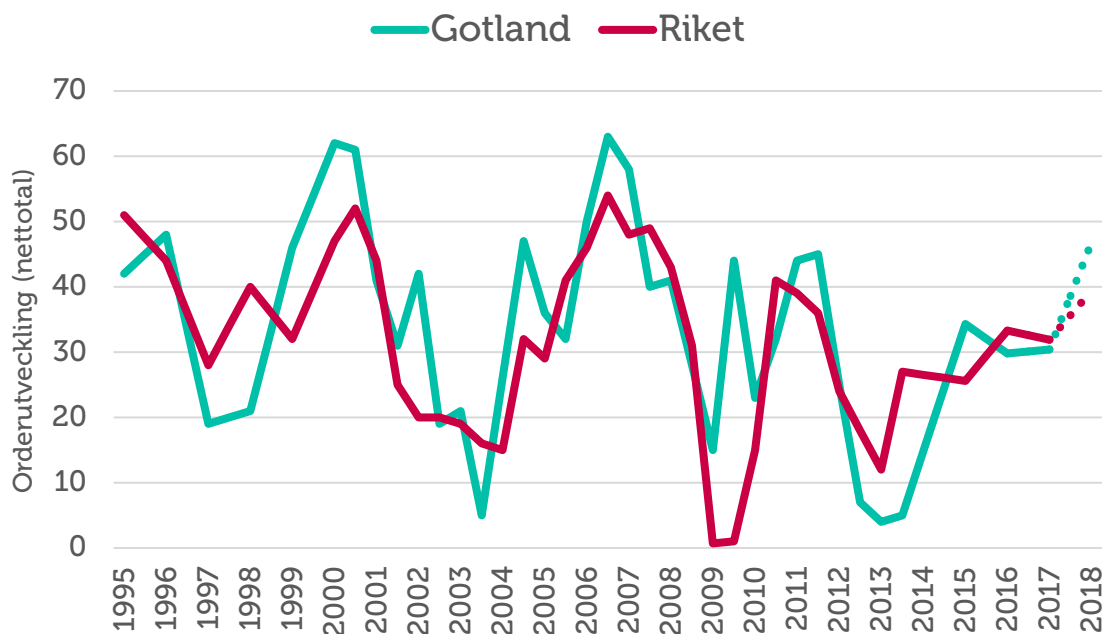
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har utvecklats mycket positivt sedan 2013, undantaget fjolårets knappa minskning. Tillväxten i orderingången fortsätter att vara god för Gotland läns företagare men ser varken en minskning eller ökning i utvecklingstakten jämfört med förra årets rapport. Nettotalet, som 2016 var 30, ligger kvar på samma nivå. Tillväxttakten i orderingången för Gotlands län ligger nu strax under rikssnittet på 32. Tillväxttakten förväntas dock öka kraftigt och Gotlands företagare ser mer positivt på utvecklingen i orderingången än riksgenomsnittet. Småföretagen på Gotland räknar således med att orderläget kommer att förbättras under de kommande tolv månaderna i linje med sysselsättningen.

Sammantaget i länet är det 43 procent av småföretagen som uppgett en ökad orderingång, medan 13 procent haft en minskning i orderingången. Dessa andelar skiljer sig med en procentenhet vardera från fjolårets rapport vilket således resulterat i att orderutveckling ligger kvar på samma nivå som 2016.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) på Gotland och riket 1995-2017

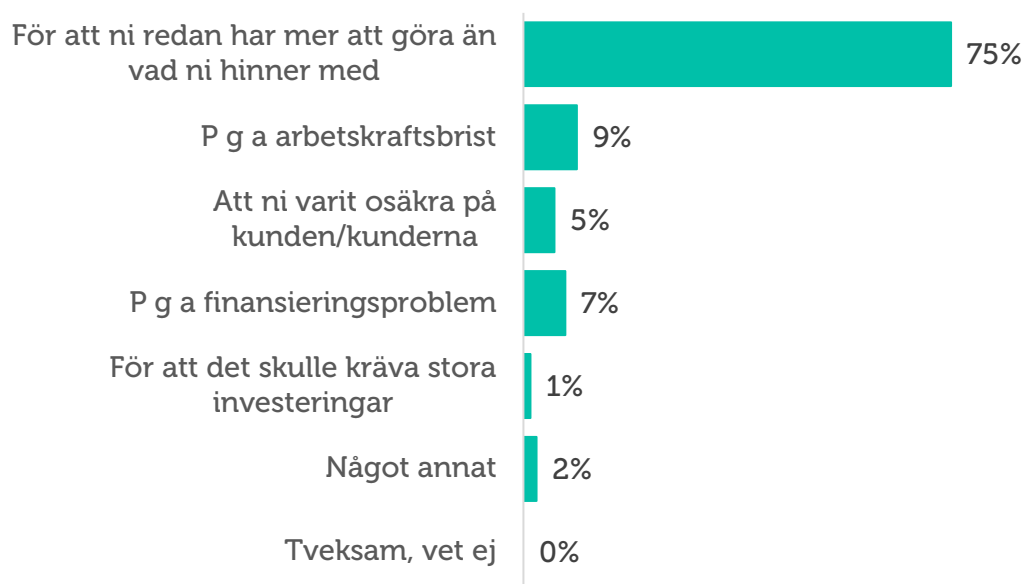
Tackat nej till order

Det senaste året har 43 procent av småföretagen på Gotland tvingats tacka nej till order. Av de som har tackat nej till order anger 75 procent att den huvudsakliga anledningen till detta är för att de redan har mer att göra än vad de hinner med, vilket är en långt större andel än

något annat län och riksgenomsnittet. Det är även en ökning med 13 procentenheter sedan fjolårets mätning och tillsammans med ökningen i antalet företag som tvingats tacka nej till order skönjas en oroväckande trend av kapacitetsbrist på Gotland det senaste året. Även arbetskraftsbrist anges som ett skäl till att företag har tackat nej till order.

Att tacka nej till order på grund av finansieringsproblem är vanligare för småföretagare på Gotland än för riksgenomsnittet. Mindre ägarledda företag som vill växa är beroende av likviditet och finansiering för investeringar eller, vilket oftast inte är fallet, ett tillräckligt stort eget kapital. Att driva och utveckla företag kommer med ett stort risktagande, ofta med svaga kassaflöden i själva utvecklingsfasen, där entreprenören accepterar en lägre och osäkrare inkomst i utbyte mot en framtida värdetillväxt. För att småföretagen ska kunna upprätthålla sin roll som jobb- och välfärdsskapare krävs incitament för detta risktagande. Ett sådant, som vi ser är viktigt inte minst på Gotland, är att det måste bli enklare för företagen att få finansiering.

Figur 6 Tackat nej till order

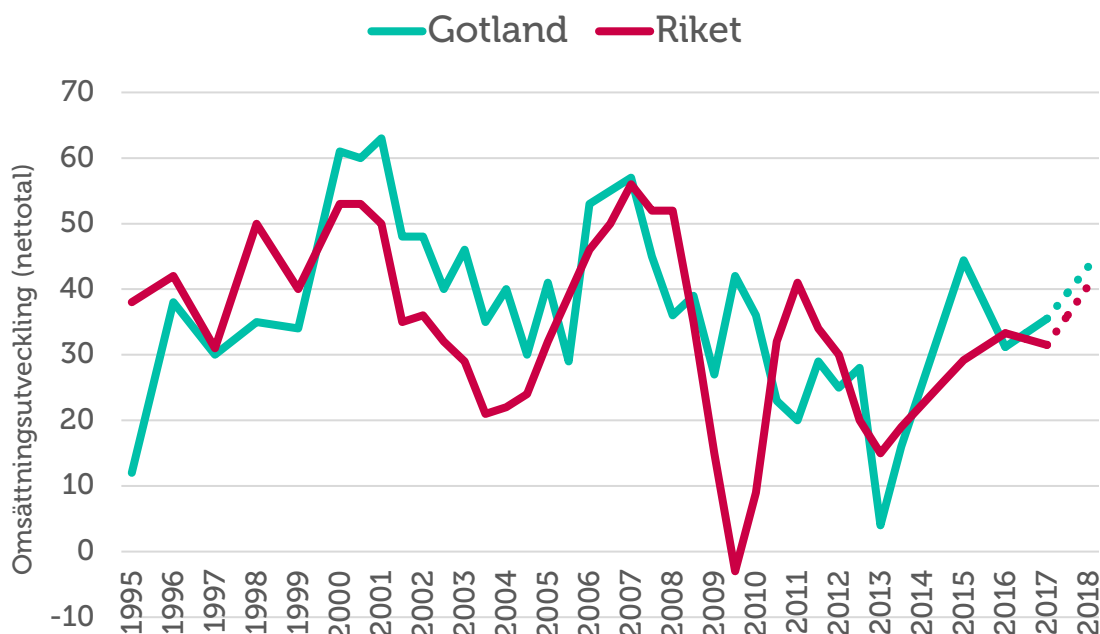
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten på Gotland har återtagit sig sedan minskningen i fjolårets mätning. Nettotalet sjönk då från 44 till 31 i omsättningstillväxten efter en kraftig ökning som påbörjades 2013. Årets mätning visar på att omsättningen ökat hos 50 procent av Gotlands småföretag och att nettotalet för omsättningstillväxten är på 36, vilket är något över riksgenomsnittet som sedan förra året har sjunkit från 33 till 32.

Förväntningarna inför kommande år är positiva med ökande omsättningstillväxt för de gotländska företagen. Denna prognos är i linje, även något högre, än den genomsnittliga förväntningen hos Sveriges småföretag.

Figur 7 Omsättningsutveckling (nettotal) på Gotland och riket 1995-2017

Andreas Unger Unger & Co

Det känns bra att Gotland är på rätt spår igen efter förra årets nedgång, men det är mycket bekymmersamt att vi i så stor utsträckning tackar nej till order. Det säger mycket om svårigheterna för oss att locka rätt kompetens till ön. En annan förklaring kan också vara att vi har en väldigt låg arbetslöshet vilket såklart är positivt.

Det är extra kul att se att de gotländska företagen vågar ta betalt för sina varor och tjänster och att man ser positivt på möjligheterna att växa framöver.

Tillväxten är positiv i länet och konjunkturen är god, men företagen behöver särskilt möta kapacitetsbristen för att uppnå de positiva förväntningarna vad gäller orderutveckling, sysselsättning och omsättning. Att enklare kunna få finansiering för att nyanställa och utveckla för att undvika att tvingas tacka nej till order, på grund av företaget redan har mer än vad de hinner med, samt politiska reformer i form av exempelvis sänkta

arbetsgivaravgifter är ett par exempel som kan ge Gotland rätt förutsättningar för att uppnå dessa förväntningar.

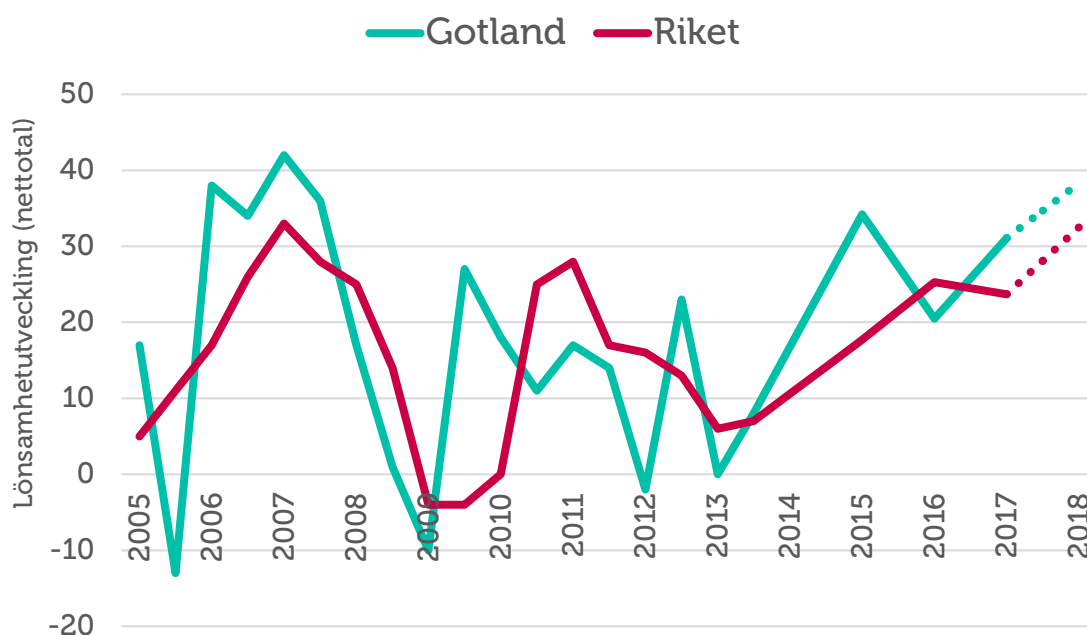
Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Länets samlade netttotal för lönsamhet har ökat från 21 till 31 sedan den senaste mätningen. Av Gotlands företag har 43 procent upplevt en ökad lönsamhet under de senaste tolv månaderna, jämfört med 2016 års mätning då endast en tredjedel av företagen upplevde ökad lönsamhet.

På ett års sikt förväntas länets totala netttotal för lönsamheten öka till 39, vilket är högre än rikets genomsnittliga förväntningar på 33. Åtta procent av Gotlands småföretagare tror på en försämrad lönsamhet under det kommande året, vilket är något lägre än vad genomsnittet av företagare som förväntar sig försämrad lönsamhet ligger på.

Utvecklingen framöver ser väldigt ljus ut, vilket avspeglar den fortsatta goda konjunkturutvecklingen. Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också svängningar i den inhemska ekonomin.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) på Gotland och riket 2005-2017

Företagens prisförväntningar

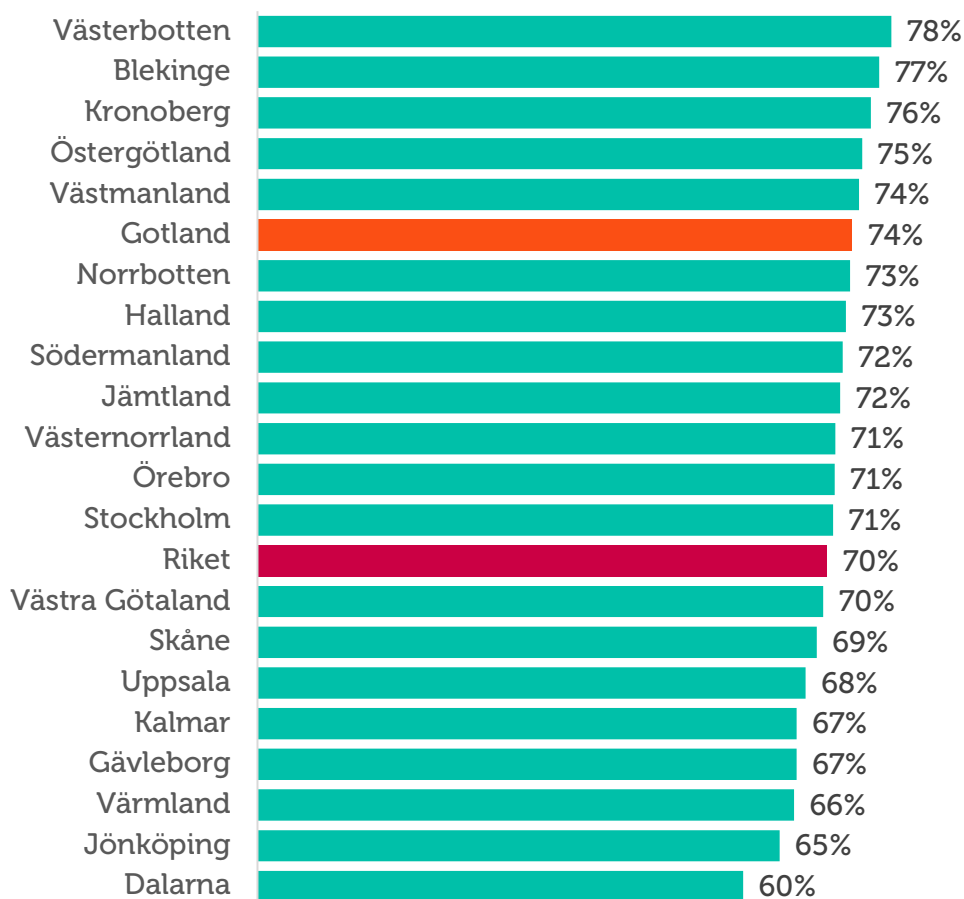
Att konjunkturen nu stärkts leder till att en större andel av företagen i länet räknar med att kunna höja priserna kommande år. Företagen på Gotland har i stort samma förväntningar gällande prisutvecklingen som genomsnittet för riket. På Gotland tror 34 procent av företagen på prisökningar och endast två procent tror att försäljningspriserna kommer att

minska under det kommande året. Nettotalet för länet är således 32 jämfört med riksgenomsnittet på 35.

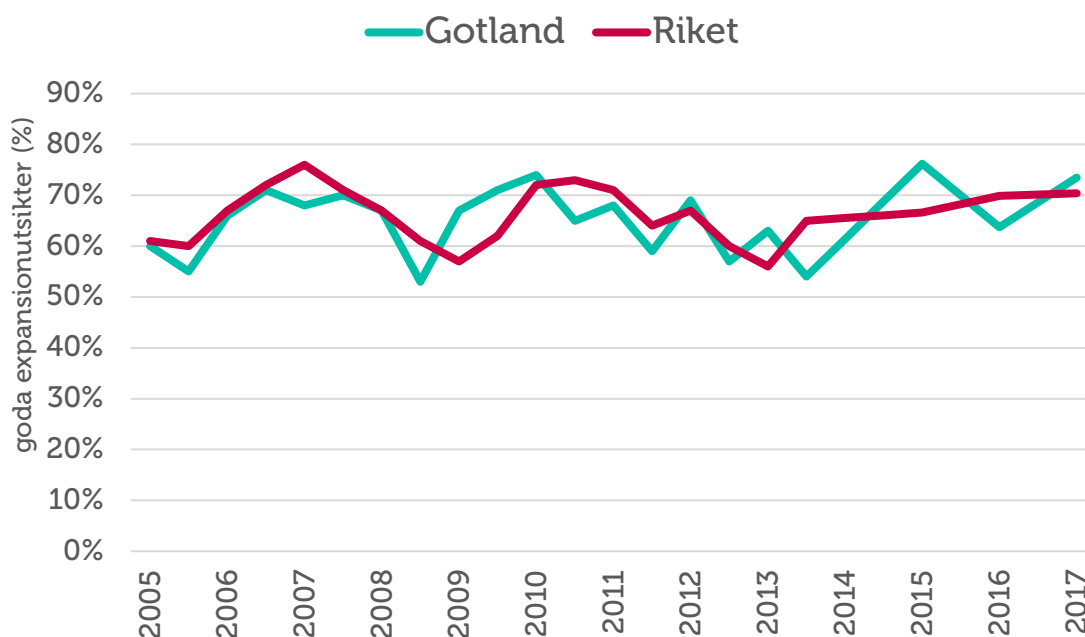
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Småföretagen på Gotland ser förbättrade möjligheterna att växa framöver, jämfört med genomsnittet för riket. Vid mätningen 2016 upplevde företagen på Gotland sämre expansionsutsikter än riksgenomsnittet, efter en kraftig minskning från 76 till 64 procent. Detta tapp har nu återhämtas och i årets undersökning upplever 74 procent av Gotlands småföretag goda möjligheter till expansion på sikt. Motsvarande siffra för riket som helhet var då, som nu, 70 procent.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) på Gotland och riket 2005-2017

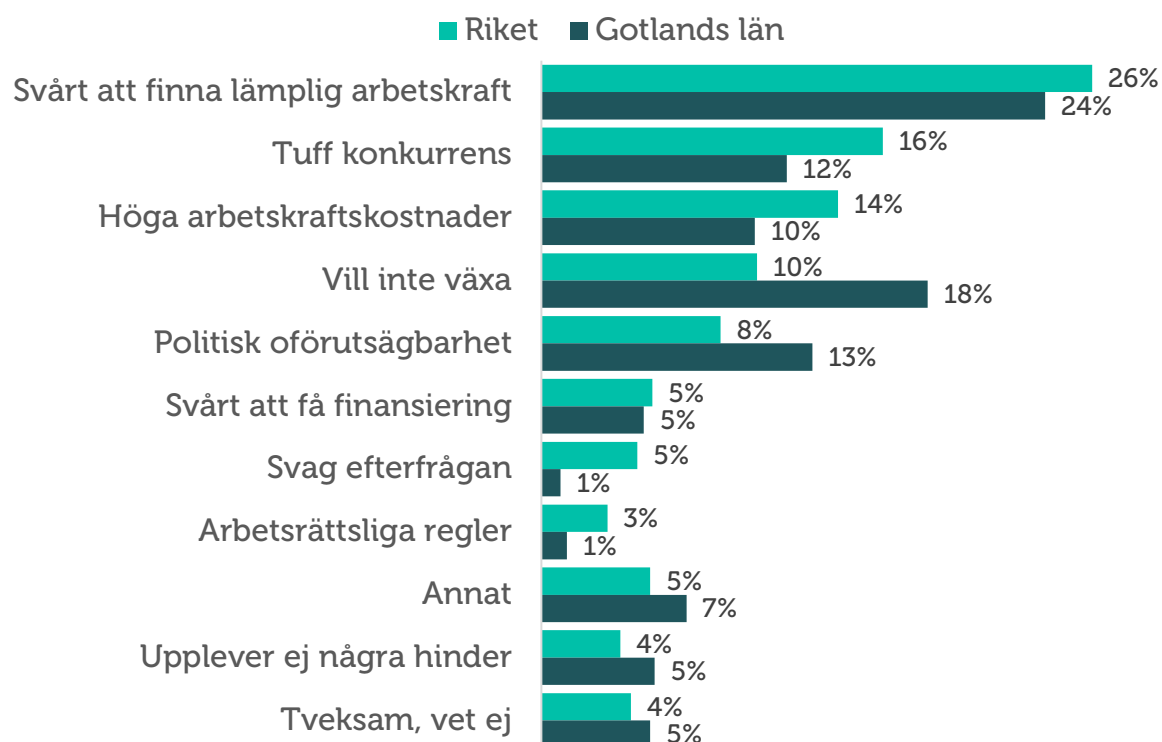
Svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft är likt fjolåret det enskilt största tillväxthindret som Gotlands småföretag upplever. Nästan vart fjärde småföretagare, 24 procent, uppger detta som största hinder. Problemen kring kompetensbrist och matchning på den gotländska arbetsmarknaden fortsätter att vara betydande.

På Gotland svarar i år 18 procent att de inte vill växa när de får frågan om vad de upplever som främsta tillväxthinder. Detta är högt över riksgenomsnittet i denna kategori och placerar Gotland i toppen bland Sveriges län. Tuff konkurrens anges av 12 procent som det största tillväxthindret. Det näst största hindret för tillväxt är enligt de gotländska småföretagen politisk oförutsägbarhet.

De gotländska företagen ligger i linje med genomsnittet på fem procent i riket som uppger svårigheter att finna finansiering som hinder för tillväxt. Många gotländska företag är aktiva inom konsument- och turistnära verksamheter vilka ofta kännetecknas av mindre fysiska tillgångar. Det kan vara en möjlig anledning till att företag på Gotland upplever finansiering som ett tillväxthinder.

Att starta och utveckla företag, ta ansvar för personal och investeringar kräver engagemang, hårt arbete och risktagande. Därför behövs konkreta åtgärder som gör det möjligt för fler att välja eget företagande framför anställning, att utveckla sitt företag och att anställa. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Skattehöjningar och regelkrångel kommer att minska incitamenten till företagande och sysselsättning, vilket riskerar att leda till lägre tillväxt som följd.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen på Gotland och i riket 2017 (procent)

Konjunkturrisiker

En försvagad inhemsk konjunktur är den största konjunkturrisiken enligt 45 procent av länets småföretag. Därefter anses ränte- och valutakostnader, liksom löneökningar energi- och råvarupriser utgöra de största konjunkturriskerna. De utgör tolv procent vardera, vilket är något högre än riksgenomsnittet som anser att detta är betydande konjunkturrisiker.

Politisk turbulens minskar förutsägbarheten i näringspolitiken vilket givetvis påverkar företagen, vilket kan förklara varför företag upplever utvecklingen på den svenska marknaden som en konjunkturrisk. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt bristen på lämplig arbetskraft.

För att fördjupa förståelsen kring företagens syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker.

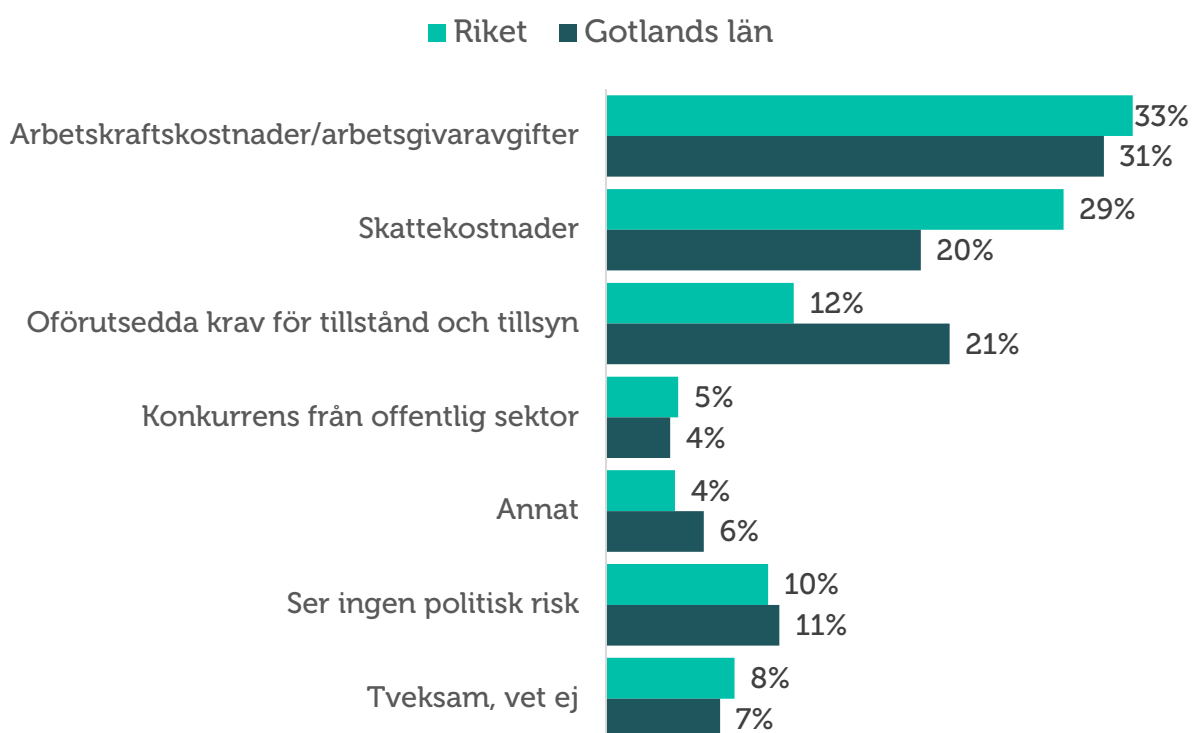
Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen på Gotland. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. Gotländska företag är tveksamma till hur politisk och konjunkturrell risk kommer att påverka företagandet. Även detta resultat kan möjligtvis förklaras av att många av de gotländska företagen arbetar inom turistnära verksamheter, där effekterna av oroligheter runt om i omvärlden, liksom av nationell politik är relativt svåra att överblicka.

I årets mätning är den näst största politiska risken för Gotlands småföretag oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn. Var femte företag i länet upplever oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn som en politisk risk, jämfört med rikets genomsnitt på tolv procent. Inte minst slår denna typ av osäkerhet mot sektorer som i högre grad berörs av den politiska debatten, till exempel företag i LOV-systemen eller utförare av ROT- och RUT-tjänster.

Regeringens svaga parlamentariska ställning och dess beroendeställning till andra partier innebär en politisk oförutsägbarhet. Frågor som rör skatter, tillståndsfrågor och trygghetssystemet tenderar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och nyanställningar skjuts på framtiden.

Figur 12 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Gotlands län. På Gotland har den sammanvägda konjunkturindikatorn ökat något från netttotal 69 till ett netttotal på 77.

Det är 73 procent av Gotlands företag som uppger att de ser goda möjligheter att växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar på att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expansionsplaner.

Konjunkturen har förbättrats och företagen är fortsatt optimistiska. Trots detta finns det vissa orosmoment om utvecklingen framöver. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapande. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- Säkra småföretagens tillgång till kompetens. Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagens kompetensbehov och jobsökande samt att utbildningar svarar mot företagens behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa. Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- Förenkla och sänk skatterna på företagande. Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.